

KALNŲ LIGA

2500 m

Prasideda > 2500 m aukštyje
Po 4-12 val. nuo pakilimo (iki 24 val.)

SIMPTOMAI:

galvos
skausmas

pykinimas
vėmimas

apetito
stoka

nuovargis

abejingumas

galvos
svaigimas

GYDYMAS:

- Esant simptomams nebekilti aukščiau;
- Ilsėtis, vengti sunkaus fizinio krūvio (nenešti sunkios kuprinės);
- Gerti pakankamai vandens;
- Vaistai nuo skausmo (paracetamolis, ibuprofenas);
- Acetazolamidas 250 mg 2 kartus per dieną, jei nemažėja simptomai po 6 val., arba deksametazonas 8 mg (galima kartoti po 6 val. 4 mg), jeigu simptomai labai stiprūs;
- Simptomams tęsiantis daugiau 24 val. ar stiprėjant - leistis žemyn iki tokio aukščio, kuriame nebuvo simptomų.

AUKŠTUMŲ PLAUČIŲ EDEMA

3000 m

Prasideda > 3000 m aukštyje
Po 24 val. nuo pakilimo (1-5 dieną)

SIMPTOMAI:

dažnas kvėpavimas
(> 30 k/min.),
dažnas pulsas
(> 120 k/min.),

greitas nuovargis
ir sumažėjusi fizinio
krūvio tolerancija

kosulys

skausmas
krūtinėje

rausvų, kraujingų
skreplių atkosėjimas

gargiantis
kvėpavimas,
dusulys

Pilka ar melsva odos, lūpų, pirštų nagų spalva.
Progresuojant pacientas gali tapti vangus, mieguistas,
sutrikti sąmonė, koordinacija. Gali vystytis aukštumų
smegenų edema. Laiku nesuteikus pagalbos, ištinka mirtis.

GYDYMAS:

- Leistis žemyn (vengiant fizinio krūvio: neštuvai, sraigtasparnis);
- Laukiant evakuacijos ar esant sunkiai būklei:
  - Deguonis per kaukę (jei yra galimybė, palaikant $SO_2 > 90\%$ ar kol sumažės dusulys);
  - Sėdima padėtis, saugoti nuo sušalimo;
  - Hiperbarinė kamera (vietoj deguonies, jei ligonis sąmoningas, nevemia).
- Jei neprieinamas deguonis arba hiperbarinė kamera:
Nifedipino (ilgo veikimo) 20-30 mg 1 tabletė, (pradeda veikti per 15-20 min., kartoti po 8-12 val.).

AUKŠTUMŲ SMEGENŲ EDEMA

5000-6000 m

Prasideda 5000-6000 m aukštyje
Po 24 val. nuo pakilimo

SIMPTOMAI:

koordinacijos
sutrikimas (ataksija)
negali atsikelti, atsistoti,
griuvinėja eidamas

dezorientacija,
sumišimas,
neadekvatus
elgesys*

stiprus galvos
skausmas,
nepraeinantis
nuo vaistų

pykinimas,
vėmimas

galvos svaigimas,
mieguistumas

sąmonės
sutrikimas, koma

Laiku nesuteikus pagalbos, ištinka mirtis.

*Pacientas gali tikinti, kad jam viskas gerai, ir reikalauti palikti jį ramybėje. Tokiu atveju dažnai ši būklė laiku neatpažįstama.

GYDYMAS:

- Leistis žemyn (vengiant fizinio krūvio, saugant pacientą dėl sutrikusios koordinacijos: neštuvai, sraigtasparnis)
- Deksametazono 8 mg (duoti išgerti ar leisti į raumenį), kartoti 4 mg po 6 valandų.
- Laukiant evakuacijos ar esant sunkiai būklei:
  - Deguonis per kaukę (jei yra galimybė, palaikant $SO_2 > 90\%$ ar kol sumažės dusulys);
  - Sėdima padėtis, saugoti nuo sušalimo;
  - Hiperbarinė kamera (vietoj deguonies, jei ligonis sąmoningas, nevemia).

PROFILAKTIKA:

RIZIKOS VEIKSNIAI

Greitas pakilimas į > 2500-3000 m aukštį, neadekvatus aklimatizacijai kilimo profilis, anksčiau buvusi kalnų liga, plaučių edema ar smegenų edema, simptomų ignoravimas ir kelionės tęsimas, dehidratacija.

LĖTAS KILIMAS

- Kylant į 2500-3000m kalnus nuo jūros lygio, naktį praleisti tarpiniame (1500 m) aukštyje;
- Virš 3000m pakilimas kitai nakvynei neturi viršyti 300-500 m. Kas 3-4 dienas skirti vieną dieną poilsiui;
- Jei vietovė ir logistika neleidžia laikytis šių rekomendacijų, turi būti skiriama papildomų dienų aklimatizacijai, kad vidutinis pakilimas per dieną neviršytų 500 m (bendras planuojamo pakilimo aukštis padalinus iš dienų skaičiaus lygus 500 m).

PROFILAKTIKA VAISTAIS

(rekomenduojama TIK esant didelei kalnų ligos rizikai)

- Acetazolamidą (Diacarb, Diamox) 125 mg (pusė tabletės) 2 kartus per dieną (vaikams: 2,5 mg/kg kas 12 val.);
- Deksametazonas 4 mg 2 kartus per dieną (vaikams nerekomenduojamas profilaktikai), jei yra alergija acetazolamidui.

PLAUČIŲ EDEMOS PROFILAKTIKA

- Nifedipinas (pailginto veikimo) 20 mg 3 kartus per dieną;
- Tadalafilas 10 mg 2 kartus per dieną, Sildenafilas 50 mg 3 kartus per dieną.

N.B.! Rekomendacijos yra bendro pobūdžio, gali netikti individualiais atvejais.

„NES UŽ KALNUS
GERIAU YRA
TIK KALNAI“

Vladimir Vysockij

Lietuvos
alpinizmo
asociacija

PAŽINKIME
IR PATIRKIME
KALNUS KARTU

Lietuvos alpinizmo
asociacija

info@alpinist.lt

Tapk Lietuvos alpinizmo
asociacijos nariu:

alpinist.lt/anketa

Autorė:
Kastė Mateikaitė

Daugiau skaitykite:
www.kalnugydytojosuzrasai.lt

KALNŲ LIGA

Jei ketinate vykti į aukštesnius nei 2500m aukščio kalnus, paskaitykite. Ši informacija ne tik padės išvengti nemalonių pojūčių kalnuose, bet ir gali išgelbėti gyvybę.

Kalnų ligos dažnis svyruoja nuo 40 % iki 90 % neaklimatizuotų asmenų, kylančių greičiau nei 500m per parą į 4500-6000 m aukštį. Tuo tarpu kylant pasyviu būdu (pvz. lėktuvu) į 3000-3500 m aukštį ūmi kalnų liga pasitaiko 25 %-40 % atveju.